

О.В.Сидоренко, О.Пряхін, О.М.Денисенко

Запорізький державний медичний університет, м.Запоріжжя

**ДИСТАНЦІЙНА СКЛАДОВА ЗМІСТУ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК
ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ
ФОРМИ НАВЧАННЯ**

У статті розглядаються можливості модернізації навчального процесу заочної форми навчання за допомогою впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій. Йдеться про запровадження дистанційної форми освіти, зокрема курсів за вибором.

Ключові слова: *заочна форма навчання, дистанційна освіта, вибіркові курси, академічна свобода, інноваційні форми навчання.*

В статье рассматриваются возможности модернизации учебного процесса заочной формы обучения с помощью внедрения информационных и телекоммуникационных технологий. Речь идет о внедрении дистанционной формы образования, в том числе курсов по выбору.

Ключевые слова: *заочная форма образования, дистанционное образование, курсы за выбором, академическая свобода, инновационные формы обучения.*

Протягом довгого періоду, яким би реформам не піддавалася галузь освіти, затребуваною залишається заочна форма навчання при отриманні вищої освіти. На користь її вибору впливає спроможність навчатися без відриву від своєї роботи, відразу застосовувати отримані знання на практиці, і навпаки, отримані практичні навички використовувати при глибшому осягненні навчального матеріалу, і, безперечно, можливість здобувати освіту незалежно від місця свого проживання. Крім того, для студентів при виборі заочного навчання вагомим чинником є відповідність переліку дисциплін, кількості кредитів, форм підсумкового контролю очній формі.

Безумовно, на сьогодні ми маємо чітко усталену і апробовану систему форм і методів організації навчального процесу, проведення різних типів

занять, використання видів діяльності тощо. Навчальний процес для студентів-заочників складається, перш за все, із установчої сесії, що представлена у вигляді лекцій, які мають настановчий, оглядовий і узагальнюючий характер. Найвідповідальніший для студентів період – міжсесійний, адже саме в цей час здійснюється виконання індивідуальних завдань, отриманих на установчій сесії, йде робота над самостійним засвоєнням навчального матеріалу. Завершує семестр очна сесія, на якій здійснюється підсумковий контроль успішності.

Суттєвим мінусом заочної форми навчання при вивченні будь-якої програмової дисципліни і зокрема «Української мови (за професійним спрямуванням)» є максимально скорочена кількість годин, відведена на начитку матеріалу викладачем. Методисти визначають, що лише 20-30% знань дається напряму від викладача, все інше – самоосвіта.

При викладанні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», яка, з одного боку, обов'язкова в навчальному плані підготовки спеціалістів, а з іншого, є непрофільною для студентів-фармацевтів, зазначений відсоток є в рази нижчим, і йдеться не лише про лекційні заняття, а й про практичні теж, попри те, що належне оволодіння мовними нормами можливе лише завдяки практичним або ж консультативним видам навчальної діяльності.

Отже, найсуттєвішими недоліками даної форми навчання є відсутність контакту між викладачем і студентом заочного навчання, консультаційної допомоги. Все це часто сприяє тому, що діяльність студентів, особливо в міжсесійний період, зводиться лише до виконання письмових контрольних робіт, та й вони, будемо відвертими, виконуються «на замовлення».

Вирішенням проблеми стала б модернізація навчального процесу, зокрема активне залучення дистанційного навчання, що базується на використанні сучасних інтерактивних інформаційних технологій. Останні передбачають доступ до електронних ресурсів бібліотеки університету, сайту кафедри, яка зобов'язана забезпечити електронними ресурсами (навчальні

посібники, підручники, словники, конспекти лекцій, методичні рекомендації, контрольні роботи тестові бази, підбірки завдань), а також запровадження онлайн курсів. Заочне інтерактивне навчання дозволяє за допомогою електронної пошти, форумів, різних навчальних платформ, наприклад MOODL, не лише розробити потижневий графік навчання для студентів-заочників, а й своєчасно контролювати хід виконання завдань і надавати консультативну допомогу.

Оскільки Україна активно розвивається як інформаційне суспільство, то здобутки в інформаційно-технічній галузі позначаються на всіх без винятку сферах нашого життя, і, перш за все, на освітній галузі, модернізуючи її, роблячи більш сприйнятливою до потреб суспільства. Водночас вітчизняна освіта отримала своєрідний виклик: створити таку форму безперервної освіти, яка б відповідала вимогам людини (школяра, студента, спеціаліста) у її прагненні задовольняти індивідуально-освітні потреби, постійно підвищувати професійні навички тощо, і при цьому мати доступ до різних інформаційних ресурсів. Йдеться про те, що в Законі України «Про вищу освіту» реалізується у поняттях «академічна мобільність» та «академічна свобода»[2].

Дистанційна форма освіти сприяє реалізації академічної свободи, зокрема права вибору та побудови студентом індивідуального вектору навчання, передбаченого особистісно орієнтованим підходом у підготовці фахівця. Моніторингові дані системи медичної освіти свідчать, що «з позицій організації навчального процесу та дидактики викладання, найбільш адаптовані до дистанційної форми навчання» [1, с. 76] є так звані елективні курси або курси за вибором.

Заявлені інноваційні форми навчання реалізуються за умов віддаленості студента та викладача на основі поєднання класичних принципів заочної форми навчання та використання інформаційних і телекомунікаційних технологій. Таким чином, заочно-дистанційний статус,

перш за все, має стати в нагоді заочній формі навчання, яка, безперечно, на теренах вітчизняного освітнього простору потребує вдосконалення.

Заочна форма навчання для багатьох, дійсно, асоціюється з «максимальним результатом за мінімальні зусилля». Так, студенти, ненавчені працювати самостійно, приречені недоотримати значний відсоток знань, особливо теоретичних, позбавлені контролю протягом міжсесійного періоду з боку викладача, вони приділяють навчанню мало часу, неспроможні якісно організувати навчальний процес. Активізувати роботу студента-заочника, інтенсифікувати реалізацію його особистісно-творчого потенціалу, впровадити контроль за навчальною діяльністю – на разі ці завдання спроможна реалізувати дистанційна технологія навчання. Характерними її рисами є гнучкість, модульність, економічна ефективність, особлива роль викладача, спеціальні форми контролю, використання спеціалізованих технологій [3, с. 96].

Безперечно, залучення інтерактивної складової до навчального процесу студентів-заочників дозволяє інтенсифікувати їх роботу в міжсесійний період, активізує пізнавальну діяльність студента, підвищує його відповідальність. Можна зауважити, що коли у студента відсутня внутрішня дисципліна, мотивація, він не дотримується програми, то результативність його діяльності відповідатиме тій, яку традиційно спостерігаємо за класичної заочної схеми навчання. Однак структура онлайн курсів містить уже в собі мотиваційні чинники, зокрема йдеться про встановлення часових обмежень, поетапне вивчення курсу, а відтак і поетапне виконання практичних і контрольних завдань, можливість повернення викладачем виконаних завдань на доопрацювання, що свідчатиме про неналежне засвоєння студентом пройденого матеріалу, можливість звернутися до викладача за консультацією.

Крім того, за допомогою інтерактивних технологій у студентів з'являється можливість спілкуватися між собою, обмінюватися інформацією, ресурсами тощо.

Варто зауважити, що запровадженню інтерактивних технологій передують тривалий підготовчий період для викладачів, які мають скласти графік консультацій, перевірки завдань, розробити весь навчально-методичний комплекс, а з часом оновлювати його. Проте ця робота, безумовно, принесе вагомий результат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стратегія впровадження курсів за вибором на базі технології онлайн-курсів на платформі EDX [Електронний ресурс] / Ю.М. Колесник, М.О. Авраменко, С.А. Моргунцова, О.А. Рижов // Медична освіта. – 2017. – №3. – С. 75–79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2017_3_19
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.14 № 1556-VII
3. Унгурян Л.М. Дистанційне навчання студентів-заочників фармацевтичного факультету в медичному ВНЗ [Електронний ресурс] / Л.М. Унгурян, Г.В. Чернецька, І.А. Науменко // Медична освіта. – 2013. – №3. – С. 95–97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2013_3_27

Опубліковано:

Сидоренко О.В. Дистанційна складова змісту освіти як чинник оптимізації навчального процесу студентів заочної форми навчання / О. Сидоренко, О.Р. Пряхін, О.М. Денисенко // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : збірник статей III Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 01 червня 2018 р., м. Полтава). – Полтава : Астроя, 2018. – С. 290–293.